SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2728

av Ajda Asgari (MP)

För ett mer sammanhållet och tillgängligt trygghetssystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur trygghetssystemen kan samordnas bättre för att skapa ett mer sammanhållet försörjnings- och trygghetssystem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka tryggheten i övergångar mellan olika stöd- och ersättningsformer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka möjligheterna till individanpassade lösningar inom trygghetssystemen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Trygghetssystemen ska ge människor ekonomisk trygghet när livet tar en oväntad vändning. Den som blir sjuk, förlorar sitt arbete eller tillfälligt saknar arbetsförmåga ska kunna fokusera på återhämtning, rehabilitering eller att hitta en ny väg tillbaka till arbete och studier. Idag upplever många människor att systemen är svåra att överblicka och att ansvaret för att samordna olika myndigheters beslut i stor utsträckning läggs på individen själv.

Sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och övriga delar av det offentliga trygghetssystemet har vuxit fram vid olika tidpunkter och utifrån olika syften. Samtidigt möter människors livssituationer sällan myndigheternas organisatoriska gränser. Den som är sjuk kan också vara arbetssökande, under rehabilitering eller behöva komplettera sin kompetens genom studier. Ett trygghetssystem som i större utsträckning utgår från människors behov snarare än från olika regelverks gränsdragningar kan bidra till ökad trygghet, bättre hälsa och större möjligheter till egen försörjning.

Ett mer sammanhållet trygghetssystem

Många människor vittnar om att kontakterna med olika delar av trygghetssystemet upplevs som splittrade. Bedömningar görs utifrån olika regelverk, ersättningar kan upphöra samtidigt som en ny ersättning ännu inte har beviljats och ansvaret för samordning hamnar ofta på den enskilde.

Det kan leda till ekonomisk otrygghet, långa handläggningstider och en känsla av att falla mellan stolarna. För personer med begränsade resurser eller omfattande stödbehov kan detta vara särskilt svårt. När olika system inte samverkar ökar risken för onödiga avbrott i försörjningen och för att människor hamnar i utdragna och krångliga processer.

Målet med trygghetssystemen bör inte enbart vara att administrera ersättningar utan också att ge människor stöd att återfå hälsa, etablera sig på arbetsmarknaden och uppnå egen försörjning. Ett mer sammanhållet system kan skapa bättre förutsättningar för rehabilitering, omställning och delaktighet genom att individens behov sätts före administrativa gränsdragningar mellan olika myndigheter och ersättningsformer.

Trygghetssystemen behöver i större utsträckning fungera som en sammanhållen helhet. Regeringen bör därför utreda hur samordningen mellan olika delar av trygghetssystemen kan stärkas för att skapa ett mer sammanhållet försörjnings- och trygghetssystem och minska risken för att människor hamnar i ekonomisk osäkerhet mellan olika ersättningsformer.

Tryggare övergångar mellan ersättningssystem

När människor förflyttar sig mellan sjukskrivning, rehabilitering, arbetslöshet och studier uppstår ofta situationer där ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter blir otydlig. Det kan innebära att människor under perioder står utan ersättning eller

hänvisas till ekonomiskt bistånd trots att de i praktiken befinner sig inom trygghetssystemens målgrupper.

För den enskilde kan konsekvenserna bli stora. Osäkerhet kring försörjningen riskerar att försvåra återhämtning, rehabilitering och etablering på arbetsmarknaden. Särskilt utsatta är personer med långvarig sjukdom, psykisk ohälsa eller varierande arbetsförmåga.

När människor drabbas av sjukdom ska trygghetssystemen ge förutsättningar för återhämtning, rehabilitering och återgång i arbete eller studier. Bristande samordning mellan olika myndigheter riskerar att flytta fokus från individens behov till administrativa processer. Ett mer sammanhållet trygghetssystem bör därför utformas så att samordning, rehabilitering och tidiga stödinsatser står i centrum.

Ett fungerande trygghetssystem måste ta större ansvar för övergångarna mellan olika ersättningar och stödinsatser. Ingen ska riskera att förlora sin ekonomiska trygghet på grund av administrativa gränsdragningar eller brister i samordningen mellan olika aktörer. Trygghetssystemen bör därför utformas så att människor möts av tydlighet, förutsägbarhet och kontinuitet genom hela processen.

Individanpassade lösningar för människor med behov som spänner över flera system

Samhället präglas i dag av en större variation av livssituationer än när många av trygghetssystemen utformades. Människor arbetar som egenföretagare, frilansare eller i tidsbegränsade anställningar. Andra lever med funktionsnedsättningar, långvarig sjukdom eller varierande arbetsförmåga.

Trots detta bygger många regelverk fortfarande på antaganden om ett linjärt arbetsliv med stadig heltidsanställning under stora delar av livet. Det riskerar att missgynna personer vars arbetsförmåga varierar över tid eller som behöver kombinera arbete med rehabilitering, studier eller andra insatser.

För personer med funktionsnedsättning eller nedsatt arbetsförmåga kan stelbenta regelverk innebära att möjligheten att prova studier eller arbete begränsas av rädsla för att förlora sin ekonomiska trygghet. Trygghetssystemen bör i större utsträckning stödja människors utveckling och omställning. Den som vill ta steg mot studier, rehabilitering eller arbete ska mötas av stöd och flexibilitet snarare än ekonomiska risker.

Samtidigt finns det människor vars situation kräver stöd från flera olika myndigheter och trygghetssystem samtidigt. När systemen inte är tillräckligt samordnade riskerar den enskilde att själv behöva bära ansvaret för att få helheten att fungera.

Ett trygghetssystem som utgår från människors olika förutsättningar behöver vara flexibelt, tillgängligt och bättre anpassat till individuella behov. Regeringen bör därför se över hur möjligheterna till individanpassade lösningar inom trygghetssystemen kan stärkas för personer med funktionsnedsättning, nedsatt arbetsförmåga eller andra situationer där flera olika trygghets- och stödsystem behöver samverka.

Ett starkt trygghetssystem bygger på tillit, förutsägbarhet och tillgänglighet. Människor ska kunna känna trygghet i att samhällets stöd finns där när de behöver det och att systemen samverkar för att hjälpa människor vidare, inte skapa nya hinder. Genom bättre samordning, tryggare övergångar mellan olika ersättningsformer och större möjligheter till individanpassade lösningar kan trygghetssystemen i högre grad möta människors verkliga behov och säkerställa att ingen lämnas utan stöd när livssituationen förändras.

Ajda Asgari (MP)